

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

KOMMENTARER TIL ANBEFALTE BLOKKER I 22. konsesjonsrunde

Viser til høringsbrev datert 30.03.2012 fra OED hvor det bes om tilbakemeldinger på forslag til utlysning av blokker i 22. konsesjonsrunde. Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet har gått gjennom blokkene og har følgende kommentarer:

Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet legger til grunn omfang, kontroversielle plasseringer, statens egne miljøfaglige tilrådninger, samt Norges klimaansvar når vi går mot at det utlyses blokker til petroleumsvirksomhet gjennom 22. konsesjonsrunde. Forslaget til utlysning omfatter blokker plassert i umiddelbar nærhet til kyst, iskant, spesielt sårbare områder og områder med svært rikt arts mangfold. Operasjonelle utslipp, faren for uhellsutslipp og kontinuerlige klimagassutslipp fra petroleumsvirksomhet i området vil utgjøre en unødig stor risiko for naturmiljøet i de aktuelle områdene og klimaet globalt.

Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet mener at det omfanget 22. konsesjonsrunde legger opp til vil skape store problemer med å oppnå tilstrekkelige reduksjoner i norske klimagassutslipp. Naturmangfoldet blir også, etter vår mening, utsatt for en unødig stor risiko. Spesielt ønsker vi å fremheve hvor liten mulighet man har til handling ved ulykker og hvordan økt aktivitet vil øke sannsynligheten for ulykker. Vanskeligheter knyttet til oljevernberedskap gjelder spesielt i blokkene som er foreslått langt nord og nært kysten i Barentshavet. Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet ber om at Olje- og energidepartementet avblåser arbeidet med 22. konsesjonsrunde.

Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet stiller seg bak de grundige miljøfaglige vurderingene til Direktoratet for Naturforvaltning (DN), Havforskningsinstituttet (HI) og Klima – og forurensningsdirektoratet (Klif). Vi krever som et absolutt minimum at Olje- og Energidepartementet (OED) følger samtlige råd fra statens egne faginstanser. Det er en absolutt nødvendighet at de blokkene hvor DN og HI har frarådet åpning ikke lyses ut i 22.konsesjonsrunde. Velger OED å ikke følge rådet fra Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet om å avblåse tildeling i 22.konsesjonsrunde, er det helt essensielt at samtlige av boretidsbegrensningene DN og HI presenterer tas til etterfølge.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona krever at:

1. At det ikke deles ut blokker i 22. Konsesjonsrunde, av hensyn til
 - a. norske klimagassutslipp og -forpliktelser,
 - b. presset på de sårbare områdene i Barents- og Norskehavet
2. At det opprettes varig petroleumsfrie områder i sårbare havområder på norsk sokkel, og særlig i Barentshavet.

Dersom OED velger å ikke innfri våre krav, og gjennomfører 22. konsesjonsrunde, krever Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona:

1. At alle tilrådninger fra de miljøfaglige etatene (Direktoratet for Naturforvaltning, Klima- og forurensningsdirektoratet og Havforskningsinstituttet) etterfølges.
2. At følgende blokker ikke lyses ut av miljøhensyn (i alt 30 blokker):
 - a. I Barentshavet (25 blokker):
 - i. 7027/5,6 og 7028/4
 - ii. 7130/4,7
 - iii. 7217/9, 7218/1,4,7,12, 7317/7
 - iv. 7317/4,5,6,8,9
 - v. 7320/7,8,9 og 7321/4
 - vi. 7423/6, 7424/4, 7425/4,5 og 7323/3
 - b. I Norskehavet (5 blokker):
 - i. 6606/2,3 og 6707/1
 - ii. 6606/7,8

Utfyllende høringsuttalelse følger i dette dokumentet.

Med vennlig hilsen

Sign.

Silje Lundberg
Leder i Natur og Ungdom

Lars Haltbrekken
Leder i Norges Naturvernforbund

Arnstein Vestre
Fagmedarbeider i Natur og Ungdom

Ina Bjørnrå
Fagrådgiver i Bellona

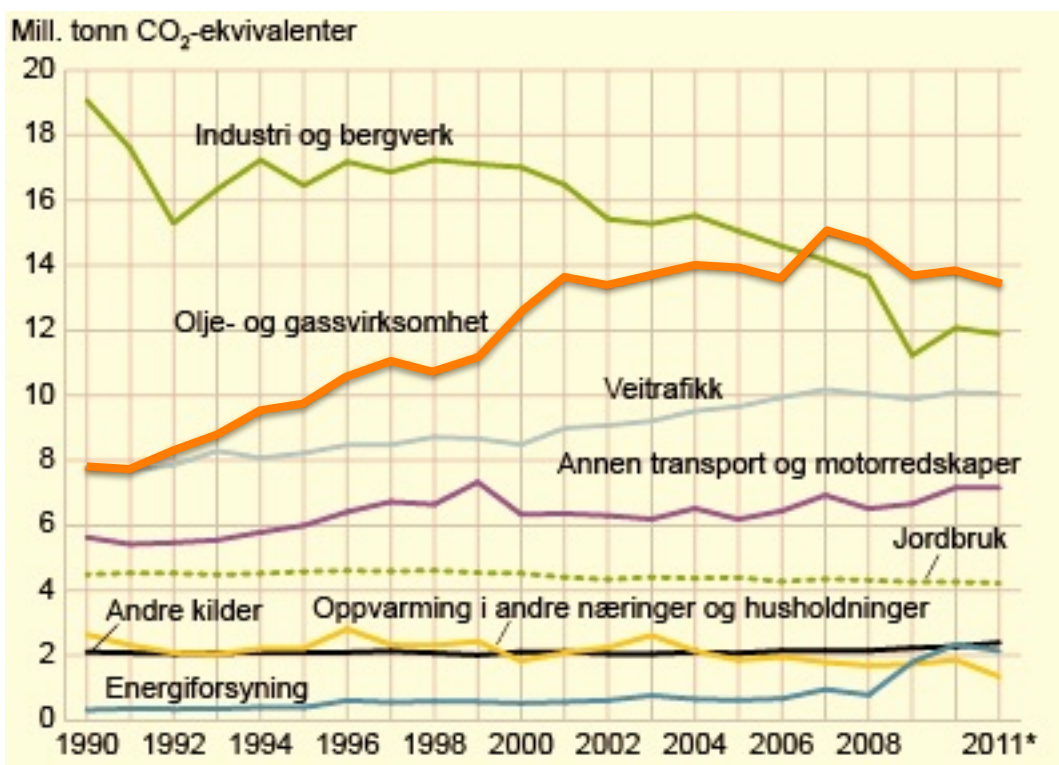
Innholdsfortegnelse

PETROLEUMSPRODUKSJON OG KLIMA	4
Økt klimaforurensing	4
Fremtidige utslipp av klimagasser i oljesektoren	5
Nødvendigheten av utslippskutt fra norsk sokkel	7
Klimaet tåler ikke mer oljeleting	8
PÅVIRKNING PÅ BIOLOGISK MANGFOLD	9
Økt temperatur truer naturmangfoldet	9
Beredskap og risiko ved akutte oljeutslipp	9
Skadeeffekter ved et uhellsutslipp	10
Bunnstrukturer, fiskens matfat	11
Lyd, synet for livet i havet	12
Fiskeri	13
Giftbelastning	13
Eksempelet Veslefrikk	13
Samlet belastning	14
Økosystembasert forvaltning må ligge til grunn	14
Utdrag fra naturformangfoldloven	15
SPEIELLE HENSYN VED PETROLEUMSVIRKSOMHET I BARENTSHAVET	16
Viktige naturverdier	16
Iskanten og polarfronten	16
Eggakanten	17
Trusler mot naturverdiene	17
Samlet belastning	18
KOMMENTARER TIL DE SPRESIFIKKE BLOKKENE	18
BARENTSHAVET	18
Generelle kommentarer til de foreslåtte blokkene	18
Kystnære blokker:	20
Blokker sør for Bjørnøya	23
Blokker langs iskanten og polarfronten	24
Øvrige blokker i Barentshavet	25
NORSKEHAVET	25

Petroleumsproduksjon og klima

Økt klimaforurensing

Økte utslipp av klimagasser fra petroleumssektoren har de siste årene ført til store utfordringer for Norge i å nå våre internasjonale klimaforpliktelser. Fra 1990 og frem til 2011 har utslippene fra petroleumsindustrien økt med 73,5 prosent (se fig. 1). I 2011 stod petroleumssektoren for 25,4 prosent av Norges samlede klimagassutslipp.

Figur 1: Utslipp av klimagasser fra sektorene 1990-2011 (Kilde: Klif og SSB 2012)

Regjeringens klimamelding fra 2012¹ slår fast at utslippene fra norsk petroleumsvirksomhet frem mot 2020 vil bli høyere enn tidligere antatt. Dette fordi utviklingen på norsk sokkel går mot mer modne felter og lengre avstander for transport av gass. Videre er behandlingen og transporten av gass mer energikrevende enn produksjon og transport av væske, og produksjon av gass utgjør en stadig større andel av aktiviteten på norsk sokkel.

Trykket i oljereservoarene minsker når oljefelter eldes. Dette fører til at det må brukes mer energi på innretningene for å hente opp ressursene. Tiltakene presentert for petroleumssektoren i klimameldingen vil ikke føre til reelle utslippsreduksjoner i oljeindustrien. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener derfor at OED

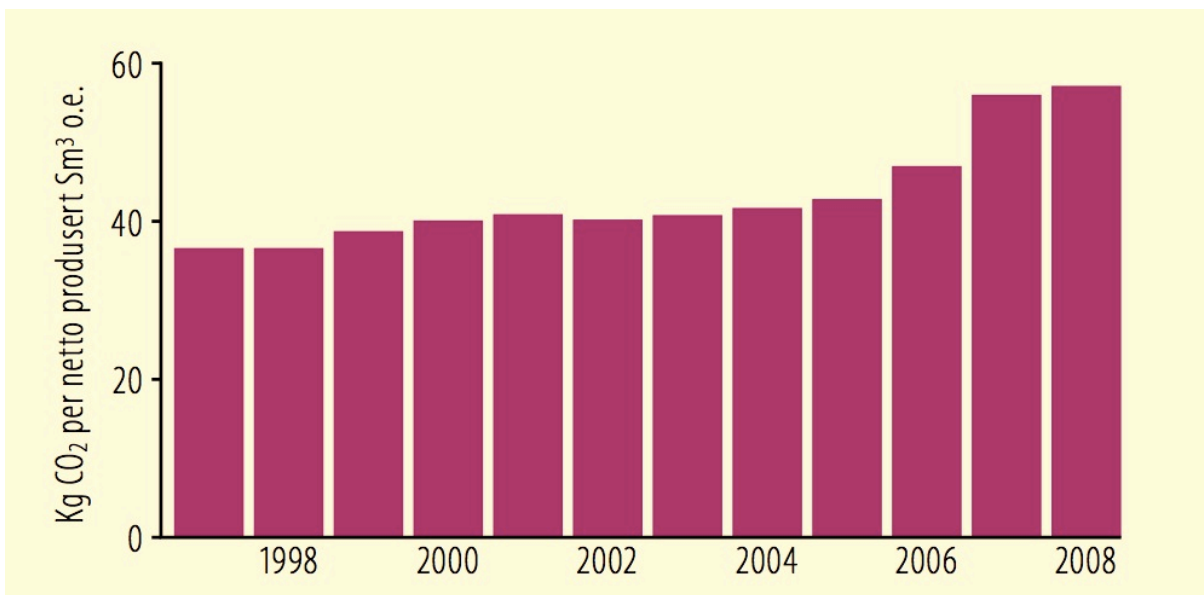
¹ Miljøverndepartementet: St.Meld 38 Norsk klimapolitikk (2012)

selv må legge til rette for reduksjon i utslipp av klimagasser i petroleumssektoren. Dette må gjøres gjennom å redusere utvinningstempoet på norsk sokkel.

I dag legger konsesjonsrundene føringer for hvordan klimagassutslippene fra oljeindustrien skal utvikle seg i fremtiden. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener derfor at det mest effektive tiltaket for å begrense utslippene fra oljeindustrien vil være å ikke lyse ut eller tildele nye områder for oljeproduksjon i 22. konsesjonsrunde.

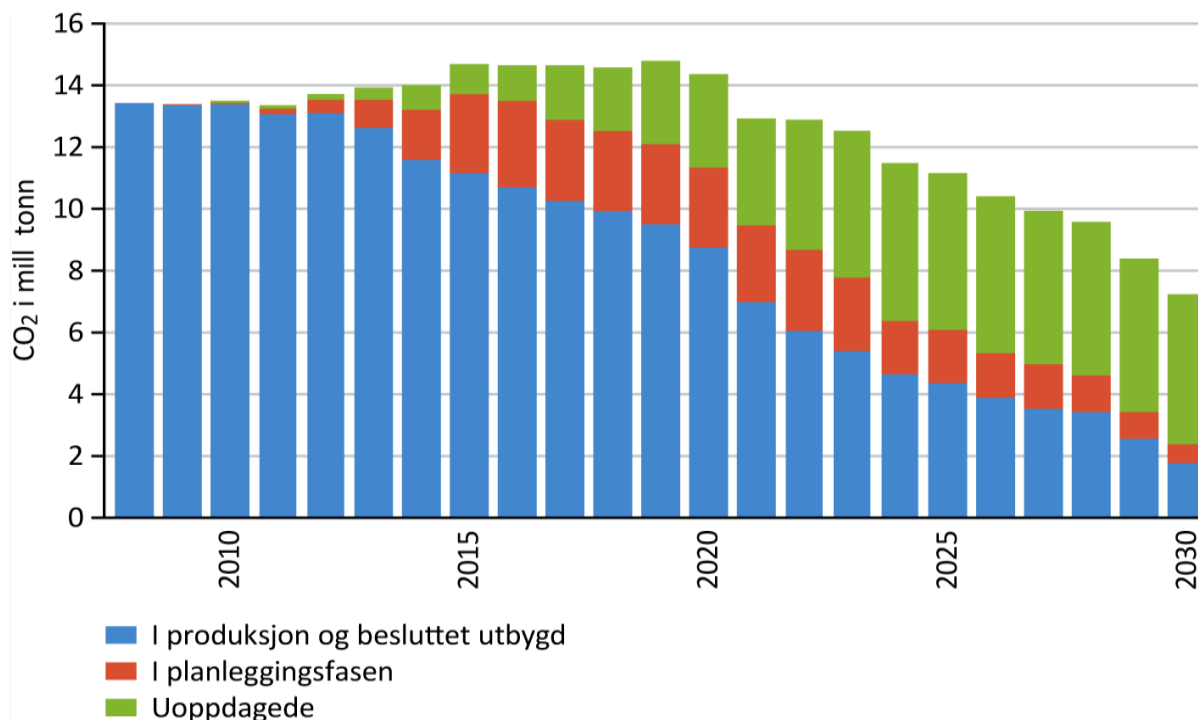
Fremtidige utslipp av klimagasser i oljesektoren

I løpet av de siste årene har klimagassutslippene per produsert enhet fra norsk sokkel opplevd en jevn økning. Denne økningen forventes å vedvare (se fig. 2).

Figur 2: Utslipp av CO₂ per produsert enhet på norsk sokkel (Kilde: OD 2009)

I Oljedirektoratets (OD) prognoser for klimagassutslipp fra norsk petroleumssektor frem mot 2030 legges det til grunn at de samlede utslippene fra felt som allerede er i produksjon vil avta. Det er likevel forventet at uoppdagede felt og prosjekter i planleggingsfasen vil føre til videre økning i samlede utslipp fra petroleumssektoren (se fig. 3).

Figur 3: Prognoser for CO₂-utslipp fra norsk sokkel 2008 – 2030 (Kilde: RNB 2009 / Klimakur 2020)

Prognosen viser at potensialet for reduksjoner i klimagassutslipp er stort gjennom en kontrollert styring mot et redusert utvinningstempo i petroleumssektoren.

Prognosene til OD kan likevel gi et misvisende bilde av utviklingen i utslipp fra norsk sokkel. *Klimakur 2020 Sektoriell tiltaksanalyse petroleumssektoren*² baserer seg på revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2009. Her er produksjons- og utslippsprognosen for sektoren beregnet ut fra at sektoren når utslippstoppen i 2012. RNB 2009 (og påfølgende statsbudsjett) slår likevel fast at produksjonstoppen nå er justert til 2019. Historisk er det konsekvent gitt for lave anslag for fremtidig petroleumsproduksjon i Norge. Synkende prognoser er tidligere blitt brukt som argument for tilrettelegging for økt letevirksomhet, som igjen har gitt grunnlag for oppjusterte prognoser.

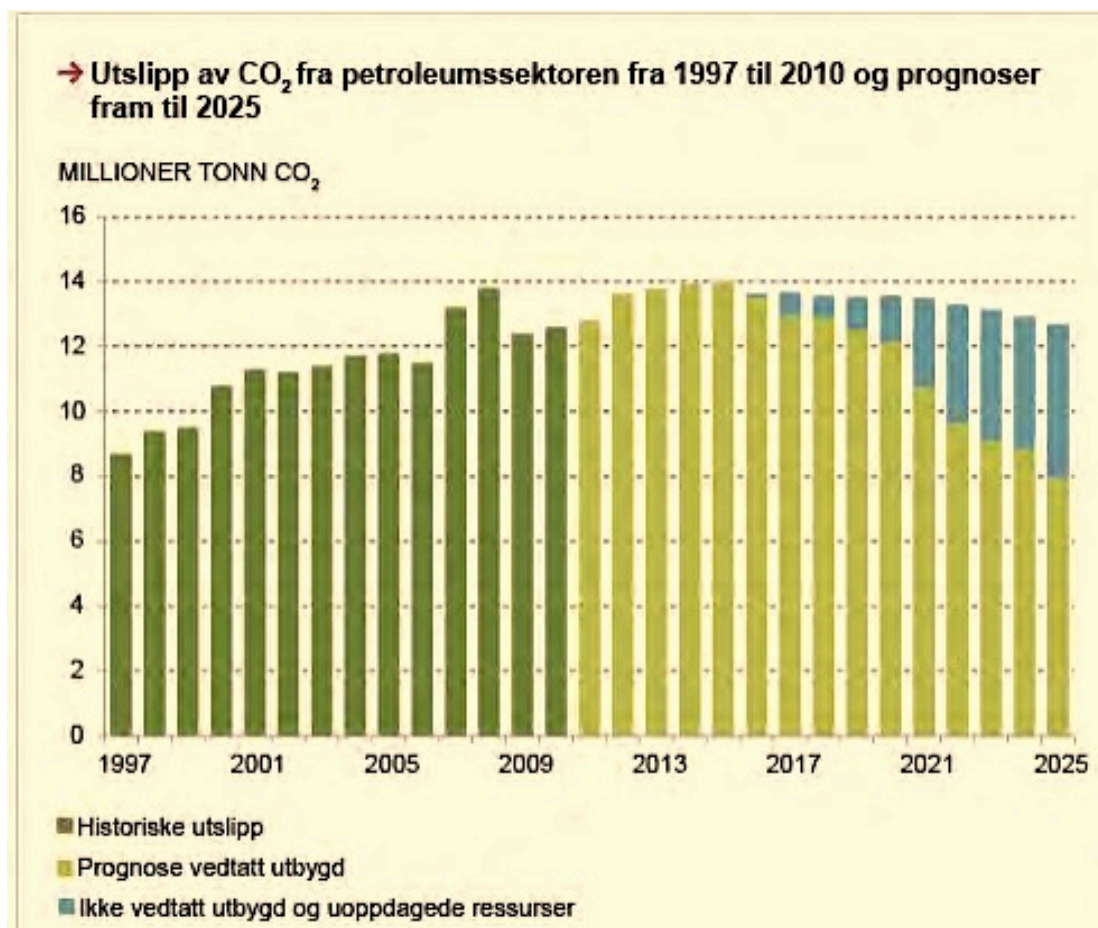
Et eksempel på dette er at prognosen fra 2000 for totalproduksjon av petroleum i 2010 ble justert opp fra under 250 millioner Sm³ o.e. til nesten 300 Sm³ o.e. i prognosen fra 2006³. Med de nye store funnene på norsk sokkel må man ta høyde for at dette kan skje igjen, og at norsk olje- og gassproduksjon dermed vil kreve både mer energi og føre til større klimagassutslipp i tiårene fremover, enn de prognosene som legges til grunn i dag.

Klimameldingen (2012) sier at utslippene av klimagasser fra norsk petroleumssektor i 2020 anslås å være om lag 3 millioner tonn høyere enn lagt til grunn i forrige

² Klif/OD/NVE/Ptil: Klimakur 2020: Sektoriell tiltaksanalyse petroleumssektoren (2010)

³ OED: Faktaheftet 2000 og 2006 "Norsk petroleumsvirksomhet"

klimatekst (2007). Det nyeste anslaget for utslipp av klimagasser fra petroleumssektoren mot 2025 er vist i fig. 3. Også her er det grunn til å tro at anslagene for fremtidig petroleumsproduksjon på norsk sokkel er for lave.

Figur 4: Utslipp og prognose for utslipp av klimagasser fra norsk olje- og gassvirksomhet 1997-2025 (Kilde: OD 2012)

Nødvendigheten av utslippskutt fra norsk sokkel

Da SFT (i dag Klif) skrev sin høring på 20. konsesjonsrunde hvor antallet forslag til utlyste blokker var lavere enn nåværende konsesjonsrunde ble det påpekt at utlysninger som dette vil kunne innebære problemer med å oppfylle nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser. Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet mener at det ikke kan legges til rette for økt klimaforurensing gjennom flere utlysninger av blokker til oljeindustrien.

Det argumenteres ofte med at redusert utvinningstempo i Norge vil føre til økte utslipp globalt, og er usolidarisk overfor verdens fattige. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener slik argumentasjon er villedende, og tar fokuset bort fra den rollen Norge har i overgangen fra en verden basert på fossile, til en verden basert på fornybare ressurser.

Norsk olje og gass eksporteres og selges på et fritt, internasjonalt marked, hvor kjøperne i hovedsak er Europeiske land. Norsk oljeproduksjon er ikke veldedighet, eller et tiltak for å løfte andre ut av fattigdom. I den grad man i fremtiden vil lykkes med å eksportere olje og gass til "fattige land", vil man i stor grad bidra til å bygge opp infrastruktur som gjør disse landene avhengige av fossil energi. Erfaringene fra norsk klimapolitikk viser at når slik infrastruktur først er bygget opp, er det en mer omfattende prosess å i ettertid dreie den i mer bærekraftig retning. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener rike land som Norge burde bidra til å bygge opp under bærekraftig vekst, og et energiforbruk basert på fornybare ressurser andre steder i verden.

Klimaet tåler ikke mer oljeleting

Norge fører i dag en politikk hvor målet er raskest mulig utnyttelse av de norske petroleumsressursene. En politikk som fører til økt oljeutvinning og økte klimagassutslipp vil svekke Norges troverdighet i det internasjonale klimaarbeidet.

Det er allerede oppdaget langt mer kull, olje og gass enn det som kan brennes hvis vi skal nå målet om å begrense den globale temperaturøkningen på under 2 grader. Selv om alle utslipp fra kullkraftverk stopper i morgen, kan vi fortsatt ikke bruke alle olje- og gassreserver, langt mindre øke dem gjennom å åpne for ytterligere olje- og gassleting.

Den tyske klimaforskeren Malte Meinshausen og hans kolleger har i en artikkel i det prestisjetunge tidsskriftet Nature⁴ beregnet at under en firedel av de allerede oppdagede og utvinnbare reservene av olje, kull og gass kan brennes dersom det skal være sannsynlig å nå det såkalte togradersmålet.

Selv om alle klimagassutslipp fra kull, ukonvensjonell olje og avskoging stoppes straks, vil det fortsatt ikke være rom for å forbruke alle øvrige olje- og gassreserver, langt mindre øke dem gjennom å åpne for ytterligere olje- og gassleting. Å hevde at nye funn av olje eller gass vil fortrenge mer forurensende energikilder er ikke et holdbart argument.

Utslippene av klimagasser fra norsk petroleumssektor vil falle mot 2030, når gamle felter går ut av produksjon. Ofte blir dette fremstilt som et argument for at norsk oljeindustri er på riktig vei. Avsenderorganisasjonene vil likevel påpeke at ettersom levetiden til klimagasser i atmosfæren er betydelig lenger enn 20 år (CO₂ har gjennomsnittlig levetid i atmosfæren på 100 år), vil nettopp disse feltene gjøre det vanskeligere å nå målet om å hindre farlige klimaendringer (økning mindre enn 2 °C).

4 Meinshausen, M., N. Meinshausen, et al. (2009). "Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 2 °C." Nature **458**(7242): 1158-1162.

Påvirkning på biologisk mangfold

Økt temperatur truer naturmangfoldet

Klima og naturmangfold er ubønhørlig knyttet sammen ved at de fysiske forholdene, som klimaet styrer, er en drivkraft for endringer for enkeltarter og økosystemer. De mest opplagte konsekvensene for naturmangfoldet med menneskeskapte klimaendringer, vil være at habitater vil bli redusert og særegne arter vil bli utryddet og føre til mulig bortfall av viktige økosystemtjenester.

Økt temperatur, som følge av økt uttak og forbruk av fossil energi, vil derfor uunngåelig endre naturmangfoldet. Petroleumsaktivitet representerer en akutt trussel mot økosystem som allerede er under sterkt ytre press fra andre menneskelige aktiviteter. En utvidelse av petroleumsvirksomheten på norsk sokkel vil bidra til å øke presset på sårbare områder hvor det i dag ikke foregår olje- og gassvirksomhet.

Økt utbygging vil føre til at skipstrafikken øker, kjemikalier sluppet ut totalt sett går opp, og økt bruk av seismikk. Hvis Norge skal nå sitt mål om å stoppe tapet av naturmangfold må det jobbes aktivt for å ivareta leveområdene til de forskjellige artene og naturtypene. Risiko for uhellsutslipp, sammen med de kontinuerlige klimagassutslippene fra petroleumsvirksomheten er i henhold til føre-var prinsippet grunn nok til å stoppe utvidelsen av virksomheten på norsk sokkel.

Beredskap og risiko ved akutte oljeutslipp⁵⁶

Statfjord A-ulykken i desember 2007 var en ulykke som ikke skulle skje. Den var usannsynlig, men som likevel fant sted. Dette viser at selv om risikoen for en ulykke er lav, er den i høyeste grad reell. Økt petroleumsaktivitet på norsk sokkel øker sjansen for at ulykker inntreffer.

Sannsynligheten for store miljøkonsekvenser øker jo nærmere land virksomheten finner sted. Selv med liten drift vil olje kunne nå land på svært kort tid. Per dags dato har man ingen tilfredsstillende beredskap for akutte oljeutslipp, verken fra skip eller plattform. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona har ved flere anledninger pekt på hvor svak beredskapen ved oljeulykker er. Svaret på dette har ofte vært en satsning på preventive tiltak. Organisasjonene er positive til dette, men mener at man ikke kan avskrive muligheten for ulykker.

Den eksisterende oljevernberedskapen er ikke forberedt for de utfordrende værforhold som kan forventes i nordlige havområder. Bølgehøyder over 2,5 meter reduserer effektiviteten ved oljeoppsamling betraktelig, og øker høyden til 3,5 meter, har det liten hensikt å utføre oppsamling. Også andre utfordrende værforhold, slik som lave temperaturer, ising, tåke, plutselige værforandringer samt polare lavtrykk og arktiske fronter er en utfordring for dagens oljevernberedskap.

⁵ St.meld. nr. 14 (2004–2005)

⁶ Kystdirektoratet: «*Status beredskapsmaterieell*» (2005)

Under ugunstige klima- og værforhold blir oljevernutstyret gradvis mindre effektivt. For oljevernberedskapen er det ising på oljevernutstyret og de menneskeskapt faktorene som er den største utfordringen (Sintef 2003).

Noen av de utlyste blokkene i 22. konsesjonsrunde er lokalisert i det østlige Barentshavet, i havstrømmer med drivretning mot kysten av Russland⁷. Flere har pekt på manglende kapasitet i russisk oljevernberedskap. Det er rimelig å anta at det vil være utfordringer knyttet til koordinering av oljevernberedskap og oppryddingsarbeid ved et utslipp på tvers av landegrensene.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener dagens oljevernberedskap ikke er tilfredsstillende for å legitimere åpning av ytterligere blokker i Norske- og Barentshavet. For å sikre oljevernberedskapen må det være oppdaterte analyser basert på den aktiviteten som faktisk er pågående og det må vises politisk vilje til å øke antallet depoter med nødlosseutstyr utover de ni vi i dag har langs kysten.

Skadeeffekter ved et uhellsutslipp

Den høye produksjonen av plankton og fisk gjør at Barentshavet har fuglekolonier som er blant de største i verden. Områdene i norsk del av Barentshavet og sør til Lofoten har om lag 5,4 millioner hekkende par sjøfugl⁸. De fleste sjøfuglene trekker sørover fra Barentshavet om vinteren.

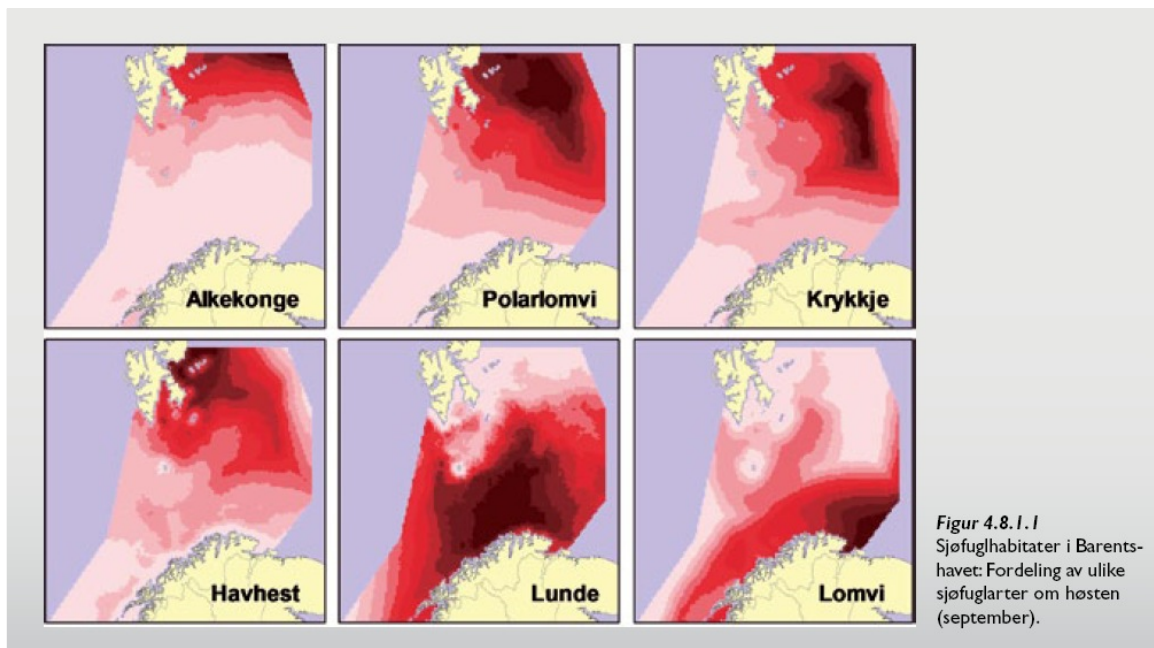
Blant sjøpattedyrene er det arter som bruker Barentshavet som beiteområde og tempererte hav som kalvingsområde (vågehval, knølhval, finnhval), eller de er knyttet til den arktiske regionen hele livet (hvithval, narhval). De store bestandene av grønlandssel og vågehval konsumerer betydelige mengder dyreplankton, torsk, sild og lodde.

Direktoratet for Naturforvaltning har via SEAPOP gjort det klart at flere bestander av sjøfugl har nådd et historisk bunnivå. SEAPOP opplyste at 2007 var et bunnår etter 50–60 år med nedgang.⁹ Situasjonen var ifølge SEAPOP svært kritisk, og man fryktet at bestander på både Røst og Hjelmsøy kunne kollapse. I arbeidet med revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten har man fått tilgang på ny kunnskap om sjøfugl i disse områdene, kunnskap som dessverre viser at bestandene fortsatt er på et kritisk nivå.

⁷ Kart fra Havforskningsinstituttet/Miljødata.no (www.miljødata.no/kart, havstrømmer)

⁸ Bakgrunnsrapport til revideringen av forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet. "Rapport fra overvåkingsgruppen 2010"

⁹ NINA-rapport 249 «SEAPOP studies in the Lofoten and Barents Sea area in 2006»

Figur 5: Sjøfuglhabiter i Barentshavet (Kilde: SEAPOP)

De fleste kolonier av lomvi har registrert en dramatisk og signifikant tilbakegang i hekkebestanden. Den mest dramatiske nedgangen har skjedd på Hjelmsøy i Finnmark. På Hjelmsøy, tidligere fastlandets største koloni, er hekkebestanden redusert med 99 prosent fra 1984 til 2009¹⁰. At den nordnorske lomvibestanden i 1984 kun var 25 prosent av hva den var i 1964, understreker dramatikken ytterligere.

Det er slått fast at den store variasjonen av sjøfuglforekomster, som bl.a. lomvi representerer, har stor sammenheng med havtemperatur, samt enkelte fiskebestanders (torsk, lodde, ungsild) representerer. Disse påvirkningsfaktorene må sees i sammenheng med tildeling av nye blokker til oljeindustrien. Punktutslipp kan få katastrofale konsekvenser for sjøfuglbestandene, også ved indirekte påvirkning gjennom fiskebestandenes størrelse.

Bunnstrukturer, fiskens matfat

Bunnfisk er avhengig av spesielle bunnforhold. Dessverre er svært lite av havbunnen kartlagt. Med det presset 22. konsesjonsrunde legger opp til, haster det med å kartlegge bunnstrukturer som korallrev, svampgrunner og andre strukturer med verdi for det marine liv. Alle strukturer har en funksjon i økosystemet, og mye av produksjonen som fiskeriene baserer seg på, foregår nettopp i korallrev og svampeområder. Flere viktige arter som tobis og lodde vil være knyttet til spesielle typer sand¹¹. Slike bunnsubstrat kan forurenses og ødelegges av nye installasjoner.

10 Bakgrunnsrapport til revideringen av forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet. "Rapport fra overvåkingsgruppen 2010"

11 Havforskningsinstituttet: «Havets ressurser og miljø 2005», kap. 2.3.3

Det store antall blokker vil uten tvil øke sjansene for direkte konflikt med verdifulle bunnstrukturer og dermed også gå imot Norges forpliktelser mot tap av biologisk mangfold. Eksempelvis er uer (rødlistet – sterkt truet¹²) sterkt assosiert med svamp. Svamp er oppført på OSPARs¹³ liste over truede habitater. Mer virksomhet som kan skade et lite kartlagt, men anerkjent viktig habitat. Dette er ikke akseptabel forvaltning av havressursene. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona anbefaler derfor å avvente med tildelinger inntil man har bedre oversikt over bunnforholdene i alle våre havområder.

Lyd, synet for livet i havet

Støy er forurensning, og det er dermed tiltakshavers ansvar å tilse at naturen ikke blir skadelidende, og myndighetens ansvar å gi forurensningstillatelser der risikoen anses for å være akseptabel. Seismisk aktivitet under leting og drift er en betydelig miljøbelastning for dyr i havet ved petroleumsaktivitet.

En rapport utarbeidet av Naturvernforbundet viser tydelig at skremmeeffekten av seismikk er veldokumentert, og at det i ettertid er kommet indikasjoner på at både fisk og sjøpattedyr kan få alvorlige biologiske handikap i form av hørselsskader fra seismikk¹⁴. Med dagens behov for seismiske undersøkelser vil en utbygging så kraftig som 22. konsesjonsrunde legger opp til føre til at det vil skytes seismikk under gytevandring og gyting samt i havområder med stort naturmangfold.

Basert på nåværende kunnskap om skadeeffekter av seismikk anbefaler vi på det sterkeste at Norge, i likhet med andre land, innfører krav om seismikkprøveskyting med påfølgende realistisk modellering av støyforurensning i forbindelse med hvert havområde og hver blokk som åpnes for petroleumsvirksomhet. Basert på dette må det gjennomføres utredninger av konsekvenser før seismisk aktivitet og at det basert på dette gjøres konsekvensutredninger før seismikkaktivitet tillates. Dette vil gjøre seismikkforvaltningen kunnskapsbasert, framfor dagens lovløse tilstander uten søknad, høringsrunde eller biologiske vurderinger.

Samtidig bør seismikkoperatørene – på lik linje med annen næringsvirksomhet, for eksempel de som bruker og slipper ut kjemikalier – gjennom utslippstillatelser pålegges et ansvar for å dokumentere hva slags effekter utslippene har på marint liv, og å holde seg innenfor akseptable grenseverdier. Der det er kunnskapshull om skadegrenser, må industrien og myndighetene sette i verk strakstiltak innenfor forskning og utredning.

12 Artsdatabanken: *Norsk rødliste for arter 2010* (2010)

13 Konvensjon om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhav (Oslo-Paris-konvensjonen, OSPAR) av 1992: OSPAR List of Threatened and/or Declining Species and Habitats)

14 Norges Naturvernforbund: *Offshore seismic surveys may impair hearing and cause ear damage in marine fish and mammals* (2007)

Fiskeri

Havforskningsinstituttet har i lengre tid uttrykt bekymring vedrørende akuttutslipp i områder med gyting. Ifølge modeller kan utslipp påføre større tap av egg og larver¹⁵. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener det ifølge føre-var-prinsippet vil være riktig å unngå områder som har stor og konsentrert gyting.

Giftbelastning

Oljeindustrien skal ha honnør for effektivt arbeid for minimering i bruk og utslipp av de skadeligste kjemikalier og miljøgifter. Deler av de havområdene med størst naturmangfold og biologisk produksjon, bør likevel holdes fri for petroleumsvirksomhet, av hensyn til å unngå uheldig kjemisk belastning som oljeindustrien står for ved dagens teknologi: i første rekke produsert vann med oljerester og hormonhermere samt brannslukkingsskum fra øvelser og alarmsituasjoner.

Økte mengder driftsutslipp vil øke de totale utslipp av kjemiske stoffer, selv om mengden reduseres per tonn produsert vann. En del av driftsutslippene inneholder hormonhermende kjemikalier. Ny kunnskap viser at fisk og sjødyr reagerer på utslipp også under faregrensene. Slik 22. konsesjonsrunde er foreslått, vil Barentshavet og Norskehavet utsettes for utslipp tilsvarende de Nordsjøen har vært utsatt for siden 1970-tallet.

Det er ikke riktig, slik det ofte blir fremstilt, at det ikke er funnet skader eller effekter av petroleumsvirksomheten som er drevet i Nordsjøen. Tvert imot er store områder av havbunnen og vannsøylen berørt, og det er rapportert om blant annet deformiteter og endret artssammensetning i områdene. Totalt sett er Nordsjøen i en svært degradert økologisk tilstand. Dette er et resultat av en samlet belastning fra fiskerier, petroleumsvirksomhet og langtransportert forurensing.

Eksempelet Veslefrikk

I en kommentar til rapporten "Kostnader og nytte for miljø og samfunn ved å stille krav om injeksjon/reinjeksjon av produsert vann, nullutslipp av borekaks og borevæske og inkludere radioaktivitet i nullutslippsmålet"¹⁶ peker Havforskningsinstituttet på mangelfull kunnskap om langtidseffekter ved utslipp av produsert vann og borekaks fra olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel. I sin kommentar viser de til at det i henhold til føre-var-prinsippet ikke er miljøforsvarlig å tillate disse utslippene.

Tidligere har det vært stilt strengere krav til utslipp i Barentshavet, med krav om null utslipp til sjø. Muligheten til å sette krav til nullutslipp av kjemikalier til sjø ved nye utvinningstillatelser ble imidlertid fjernet ved revideringen av forvaltningsplanen for

¹⁵ Havforskningsinstituttet: «Kyst og havbruk 2005», kap. 1.2.3

¹⁶ Statens Strålevern, SFT og Oljedirektoratet: «Kostnader og nytte for miljø og samfunn ved å stille krav om injeksjon/reinjeksjon av produsert vann, nullutslipp av borekaks og borevæske og inkludere radioaktivitet i nullutslippsmålet». (2008)

Barentshavet – Lofoten i 2011. Målet om nullutslipp er et nødvendig og hensiktsmessig mål, og Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener muligheten for å stille slike begrensinger bør gjeninnføres, og utvides til å gjelde hele norsk sokkel.

Erfaringene fra Nordsjøen viser at det stadig forekommer utslipp til sjø, og at flere av utslippene er både svært store og svært problematiske. En granskningsrapport fra Statoil (2/2010) viser at de ved injeksjonsbrønnen Veslefrikk har hatt lekkasje av borekaks og kjemikalier helt siden oppstarten av injeksjonene i 1998¹⁷. Det har tatt over ti år før utslippene ved plattformen ble oppdaget og granskningsrapporten peker på flere årsaker til at utslippene kunne fortsette, den viktigste å trekke frem her er mangelfull risikoforståelse. Over 12 000 kubikkmeter med kjemikalier har sluppet ut i havet ved Veslefrikk.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona deler Havforskningsinstituttet bekymring for konsekvensene for miljøet i havet. Eksempelet Veslefrikk viser at norsk oljevirkosomhet ikke er uproblematisk, eller uten risiko for naturen og omgivelsene.

Samlet belastning

Et enkelt uhellsutslipp fra aktivitet på norsk sokkel alene er sjeldent nok til å gjøre store skader på miljøet. Gjennom Naturmangfoldloven setter man nye rammer for å se på naturen gjennom en økosystembasert tilnærming. Alle negative miljøeffekter presser organismene i et økosystem. Effektene av ulike faktorer kan være sterkere samlet sett enn de er hver for seg. Kontinuerlige utslipp av kjemikalier kan svekke overlevelsessevnen til en fiskebestand som gjør den mindre robust til å takle f.eks økende havtemperatur pga klimaendringene. All menneskelig aktivitet må sees i sammenheng med og måles opp mot naturens egne endringer.

Økosystembasert forvaltning må ligge til grunn

Det økende omfanget av olje- og gassvirkosomhet på norsk sokkel er bekymringsvekkende med tanke på å ta vare på det biologiske mangfoldet. I 2009 fikk vi Naturmangfoldloven som et redskap for å ta vare på naturen på en bærekraftig og forsvarlig måte.

Naturmangfoldloven gjelder i utgangspunktet ikke lenger ut enn 12 nautiske mil. Dette er et problem da mye av oljevirkosomheten på norsk sokkel foregår utenfor denne grensen. Kommer du utenfor 12 nautiske mil settes det ingen krav om aktsomhet (jf. §6, kap II). Bestemmelsen om bruk av miljøforsvarlige driftsteknikker og metoder (jf. § 12, kap II) gjelder heller ikke utenfor 12-milsgrensen. Naturmangfoldlovens prinsipper bør gjelde for all virksomhet på norsk sokkel for å sikre at miljøet i havet forvaltes på en bærekraftig måte.

17

<http://www.ptil.no/getfile.php/Tilsyn%20p%C3%A5%20nettlet/Granskinger/Rapport%20veslefrikk%20lekkasje%20fra%20injeksjonsbroenn.pdf>

Miljøverndepartementet skriver dette om Naturmangfoldloven på sine nettsider. "Et viktig grep er at loven også skal virke sammen med andre lover som regulerer bruk av norsk natur. Naturmangfoldloven gir derfor alle samfunnsområder et stort ansvar for å få loven til å fungere." Alle sektorer i samfunnet har et ansvar for å forvalte naturen på en bærekraftig måte. Det er ingen grunn til at virksomhet på norsk sokkel skal ha svakere miljøkrav enn virksomhet som foregår innenfor 12 nautiske mil eller på land.

For at forvaltningen av havmiljøet skal være best mulig er det viktig å implementere prinsippene i naturmangfoldloven i vurderingen av nye tildelinger på norsk sokkel. Av de prinsippene som gjelder for norsk sokkel er det spesielt fire prinsipper, §7 - §8 - §9 og § 10, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona vil trekke frem som viktige i forbindelse med utlysningen i 22. konsesjonsrunde. Prinsippene ligger under kapittel 2 "Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk"¹⁸.

Utdrag fra naturformangfoldloven¹⁹

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fasteiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

¹⁸ <http://www.lovdatab.no/all/tl-20090619-100-002.html#8>

¹⁹ <http://www.lovdatab.no/all/hl-20090619-100.html#map0>

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Punkt 8 belyser viktigheten av kunnskap i forvaltningen. Gjennom den oppdaterte forvaltningsplanen for Barentshavet - Lofoten har vi fått ny informasjon om bl.a. arters bestandssituasjon og naturtypers utbredelse, dessverre mangler vi kunnskap om naturtypers utbredelse i Norskehavet. "Store deler av havbunnen i Norskehavet er ikke kartlagt. Kunnskapen om havbunnens biologiske, kjemiske og fysiske miljø fremstår som mangelfull. Man vet lite om hvilke naturtyper som finnes hvor, og enda mindre om hvilke arter som finnes på havbunnen."²⁰

I tillegg til å mangle kunnskap om naturen i havområdene mangler vi kunnskap om hvilke konsekvenser utslipp fra petroleumsvirksomheten har på miljøet i havet (jf. Eksempelet Veslefrikk). Kunnskapsprinsippet må sees i sammenheng med føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. En utvidelse av virksomheten på norsk sokkel vil øke risikoen for "alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet" og vil samtidig øke den samla belastningen på økosystemene i norske havområder.

Både i forvaltningsplanen for Barentshavet - Lofoten og i forvaltningsplanen for Norskehavet vises det til manglende kunnskap om effekter av klimaendringer og forsurening av havet. Petroleumsvirksomheten i Norge står som kjent for store utslipp av både klimagasser og kjemikalier. Dette påvirker naturmangfoldet. Ut i fra et føre-var-prinsipp mener vi at det er uforsvarlig å øke petroleumsvirksomheten på norsk sokkel.

Spesielle hensyn ved petroleumsaktivitet i Barentshavet

Viktige naturverdier

Barentshavet er et av verdens rikeste, men samtidig svært sårbare havområder. Det er oppvekstområde for våre viktigste kommersielle fiskeslag. Millioner av sjøfugl gjør det til et av de mest betydningsfulle sjøfuglområdene i verden. Disse artene rammes hardt dersom de kommer i kontakt med oljesøl. Boring i Barentshavet representerer en alvorlig trussel mot sjøfugl, sjøpattedyr, fisk, livet ved iskanten og langs kysten.

Iskanten og polarfronten

Langs iskanten i Barentshavet finner en et særlig produktivt økosystem. Der er det en spesielt høy planteplanktonproduksjon, som igjen bidrar til store forekomster av dyreplankton. Dyreplankton, som raudåte, ishavsåte og krill, er bindeleddet mellom planteplankton og organismer høyere i økosystemet i Barentshavet, særskilt lodde og polartorsk. Langs iskanten finner en også store mengder sjøfugl og sjøpattedyr.

²⁰ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-37-2008-2009-/9.html?id=560260>

I Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet står det om iskanten²¹:

«Kombinasjonen av høyt biologisk mangfold og høy produksjon gjør området særlig verdifullt.(...) Faunaen knyttet til oppblomstringen ved iskanten, men særlig den store konsentrasjonen av sjøfugl, gjør økosystemet sårbart i forhold til akutt oljeforurensning, miljøgifter og klimaendringer.»

Polarfronten er det området som dannes når den næringsrike og kalde polarstrømmen møter den varme Golfstrømmen. Polarfronten danner grunnlag for stor næringsproduksjon og blant annet de store sjøfuglbestandene i området rundt Bjørnøya. Økosystemet tilknyttet polarfronten er sårbare i forhold til variasjoner i næringstilgang, akutt oljeforurensning og klimaendringer.

Eggakanten

Eggakanten er kontinentalskråningen fra Stad til Svalbard. Dette området har en stor biologisk produksjon og et høyt biologisk mangfold med en stor konsentrasjon av fiskebestander, sjøfugl og korallrev. Området er i både Forvaltningsplanen for Norskehavet og i Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet vurdert som særlig verdifullt.

Området på Eggakanten i Barentshavet ble i Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet stengt for videre petroleumsvirksomhet.

Trusler mot naturverdiene

I Barentshavet er næringskjedene relativt korte, med få, men robuste arter som er tilpasset det ustabile klimaet. Bestandene av hver art er store og kan forekomme over store områder. Selv om de enkelte artene er robuste, kan de korte næringskjedene bidra til at virkningen av negativ påvirkning kan bli ekstra stor.

Klimaendringer, skipstrafikk, fiskeri og annen menneskelig påvirkning påvirker økosystemet i Barentshavet, og kommer i tillegg til petroleumsvirksomhet. I faktagrunnlaget til oppdateringen av Forvaltningsplanen blir det slått fast at²²:

«På grunn av flere usikre og dårlig dokumenterte faktorer er det ikke mulig å si sikkert hvilke konsekvenser den samlede menneskelige aktiviteten faktisk har på økosystemet, men flere og alvorlige påvirkninger på samme sted og tid innebærer en større risiko for konsekvenser på økosystemet.»

²¹ St. meld 8 (2005-2006) forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten”

²² Faglig forum, Overvåkingsgruppen og Risikogruppen til den interdepartementale styringsgruppen for forvaltningsplaner: “Det faglige grunnlaget for oppdateringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten”

Samlet belastning

Arktis er et spesielt sårbart område og alle negative miljøeffekter stresser organismene. Dessuten kan effekten av de ulike faktorene være sterkere samlet sett, enn det de er hver for seg. For eksempel kan fiskelarvene på Finnmarkskysten bli mindre tolerante i forhold til oljeholdig vann fra petroleumsproduksjon fordi larvene allerede har et svekket immunforsvar som følge av miljøgifter i vannet fra langtransportert forurensning. Eller svikt i planktonproduksjonen som følge av klimaendringer kan gi matmangel for sjøfugl som derfor blir mindre motstandsdyktige mot oljesøl.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener det vil være svært alvorlig dersom oljeindustrien får tilgang til enda flere områder i Barentshavet. Vi er bekymret for det samlede presset på økosystemet som den økte aktiviteten vil medføre.

Kommentarer til de spesifikke blokkene

Når det gjelder de enkelte blokkene, viser og Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet til tilrådninger fra de miljøfaglige etatene. Vi ønsker i tillegg å kommentere enkelte momenter ved de ulike områdene.

BARENTSHAVET

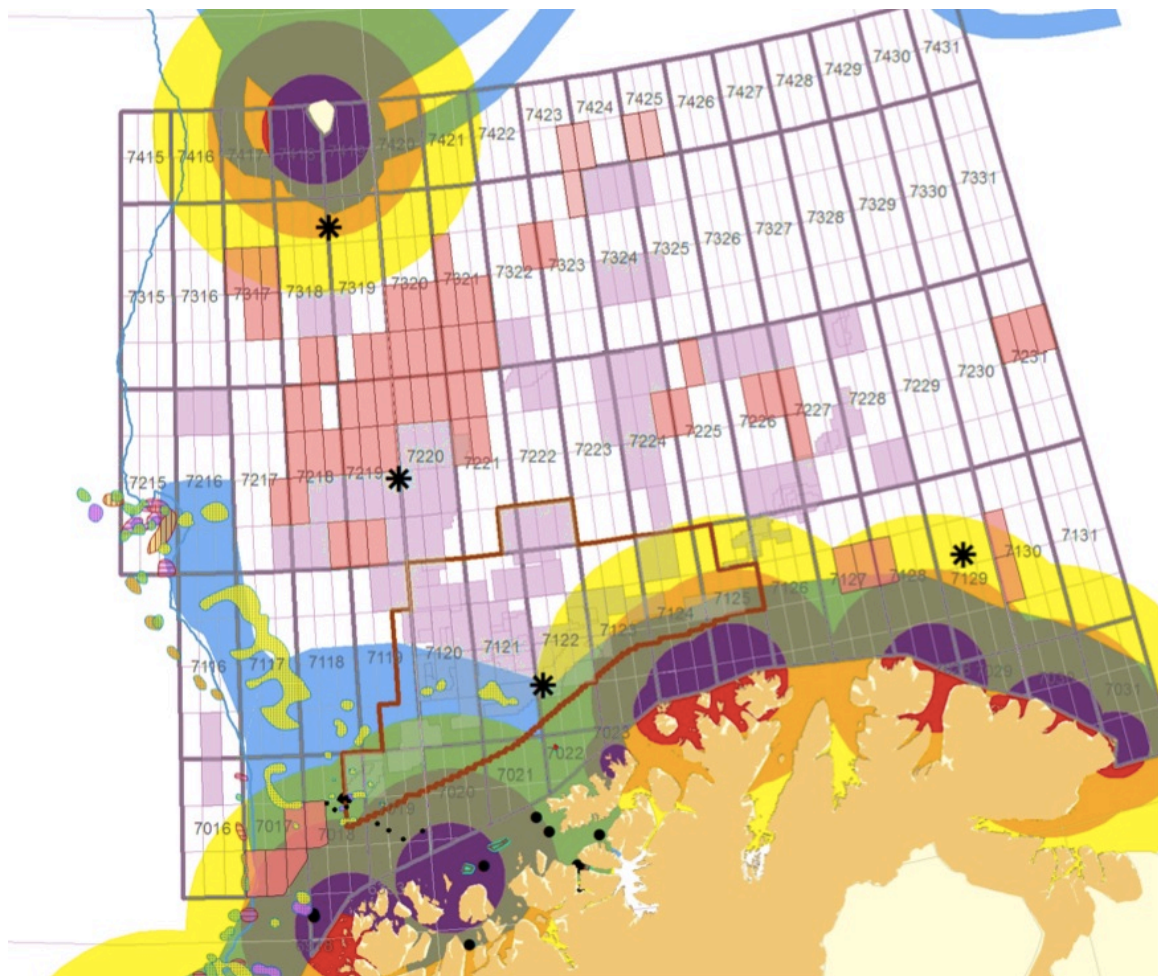
Olje- og energidepartementet har utlyst 72 blokker eller deler av blokker i Barentshavet. Prinsipielt er Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet kritisk til mengden utlyste blokker, da en økt petroleumsvirksomhet som det her legges opp til vil gi økt press på økosystemet i Barentshavet, samt bety økte klimagassutslipp.

Presset på naturressursene og økosystemene i Barentshavet vil øke ved utlysning av de foreslåtte blokkene til oljeindustrien. Økt utvinning i Barentshavet vil føre til økte klimagassutslipp og forsinke utviklingen til et fornybart Norge. Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og Bellona krever av disse grunner at havområdene som omfattes av Forvaltningsplanen for Barentshavet gis status som petroleumsfrie områder.

Generelle kommentarer til de foreslåtte blokkene

I 19., 20. og 21. konsesjonsrunde ble det lyst ut henholdsvis 30, 28 og 51 blokker i Barentshavet. Samtidig har arealet omfattet av TFO-ordningen økt betraktelig siden 2007. Organisasjonene bak høringen mener det ikke er forsvarlig å lyse ut hele 72 blokker i Barentshavet i 22.konsesjonsrunde.

I dag finnes det ikke metoder for å vurdere samvirkende effekter fra alle påvirkningsfaktorene under ett. Det er ventet at den menneskelige aktiviteten i Barentshavet vil øke i årene framover, men det er ikke mulig å sikkert fastslå hvilke konsekvenser dette vil få.

Figur 6: Foreslåtte utlysninger og naturverdier i Barentshavet (Direktoratet for Naturforvaltning 2012)

Både Forvaltningsplanen for Lofoten – Barentshavet og det faglige grunnlaget for oppdateringen av forvaltningsplanen peker på manglende kunnskap når det gjelder livet i Barentshavet. Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet er bekymret over de fortsatt store kunnskapshullene i Barentshavet.

Det er fortsatt mye vi ikke vet om samvirket mellom ulike organismer, havbunnen og konsekvensene av langsiktig påvirkning fra menneskelig aktivitet. For de blokkene i Barentshavet som ikke er kartlagt gjennom MAREANO, må det gjennomføres tilsvarende kartlegging i forkant av en utlysning av disse blokkene.

Regjeringen slår fast i Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet at "føre var"-prinsippet skal gjelde for forvaltningen av dette området. Samtidig står det at:

«Regjeringen mener videre at det er viktig å gå varsomt frem med ny petroleumsvirksomhet i området».

Vi mener forslaget til utlysninger i 22. konsesjonsrunde går på tvers av dette prinsippet.

Kystnære blokker:

Blokkene/deler av blokkene 7017/6,7,8,9 og 7018/4:

Blokkene ligger helt sør på Tromsøflaket og de sørligste blokkene i overgangen mot Eggakanten. Både Tromsøflaket og Eggakanten er identifisert som særlig verdifulle og sårbare områder. Blokkene er lokalisert kystnært, og ligger helt eller delvis i 50 km-kystbeltet identifisert som særlig verdifullt og sårbart for mange artsgrupper.

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) fraråder utlysning i disse blokkene av miljøhensyn. Dette er særlig begrunnet i høy miljøverdi, nærhet til 35 km-beltet hvor petroleumsvirksomhet ikke igangsettes. Fuglefjellene Sørfugløy og Nordfugløy, samt flere mindre fuglefjell ligger i områdene innenfor blokkene. 7017/6, 7 overlapper med to sårbare svampområder, et område med glassvampbestander og et område med dyphavssjøfjær-bestander. 7018/4 grenser inn mot et område hvor det er registrert flere korallrev.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener generelt forbudet mot oljeleting innenfor 50 km fra kysten i Barentshavet burde gjenopprettet, da naturverdiene i kystnære områder i Barentshavet er store, og farene ved akutte oljeutslipp store.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener det er uakseptabelt at blokkene på Tromsøflaket og mot Eggakanten utlyses i 22. konsesjonsrunde.

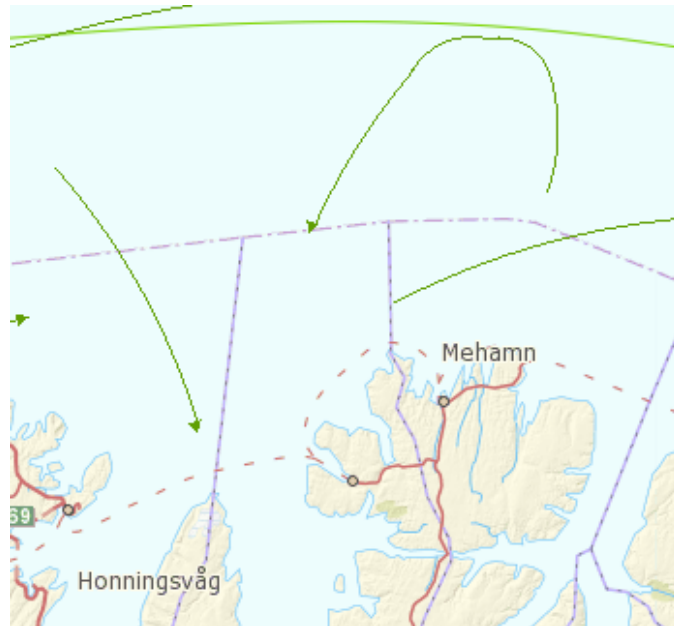
Blokkene 7127/5,6 og 7128/4:

Blokkene er kystnære, og ligger delvis innenfor 50 km-kystbeltet identifisert som særlig verdifullt og sårbart. I kystområdene innenfor blokkene ligger flere store fuglefjell, blant annet Omgangsstauran og Sværholtklubben.

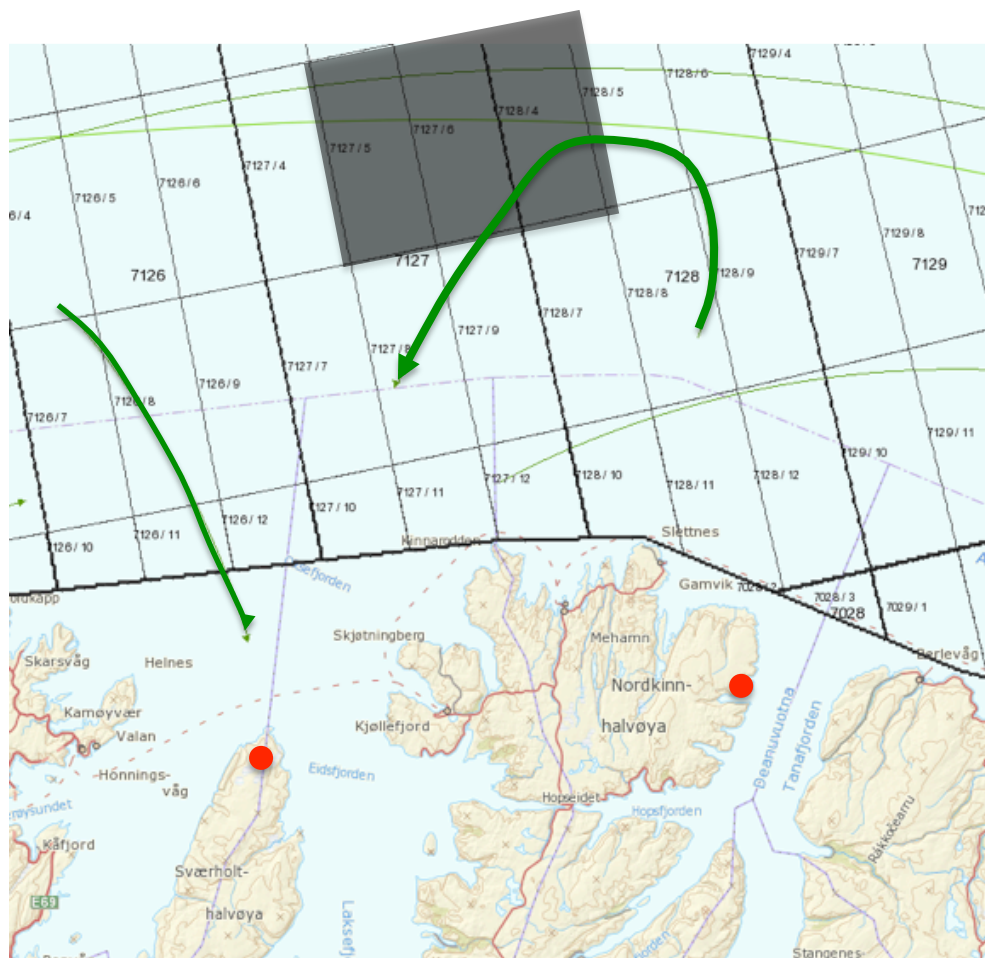
Dette er blokker som ligger kystnært, og i et område med mange bestander av sjøfugl. I tillegg er havstrømmene i området sterke. Ifølge kart fra Havforskningsinstituttet (se fig. 7, 8)²³ går det havstrømmer langs kysten fra de foreslåtte blokkene og inn i Porsanger-/Laksefjorden. Ved et akutt oljeutslipp går denne strømmen inn mot fuglefjellet ved Sværholtklubben.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona krever at disse områdene ikke lyses ut i 22. konsesjonsrunde.

²³ Kart fra Havforskningsinstituttet/Miljødata.no (www.miljødata.no/kart, havstrømmer)

Figur 7: Havstrømmer i sørlige Barentshav (Kilde: miljøstatus.no)

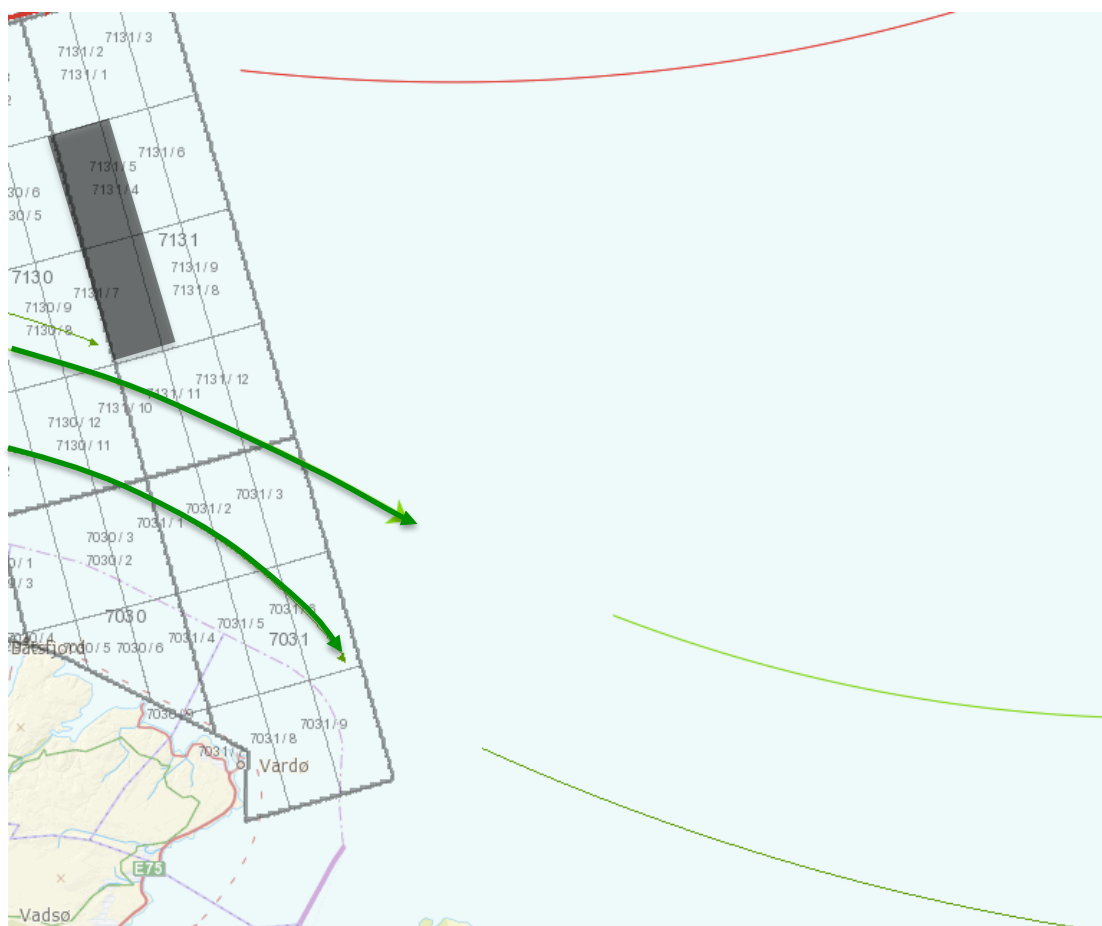
Figur 8: Havstrømmer og blokker i sørlige Barentshav. De utlyste blokkene 7027/5,6 og 7028/4 er skravert, kyststrømmen og de to største fuglefjellene er markert (Kilde: miljøstatus.no)

Blokkene 7130/4,7

Blokkene ligger rett utenfor 50 km-kystsonen. Innenfor finnes svært viktige områder for sjøfugl. Direktoratet for Naturforvaltning vurderer at kystområder og næringssøkområdet for sjøfugl og sjøfuglkolonier vil kunne forventes å bli rammet av akutte oljeutslipp fra plattformer på blokkene.

De to blokkene ligger nært grensen mot Russland, med kyststrømmer som passerer mot kysten av Russland (se fig. 9). Naturverdiene på russisk side av Barentshavet er lite kartlagt, og konsekvensene av et akutt oljeutslipp er ukjent.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener risikoen ved å lyse ut de tre blokkene er uakseptabel, og krever at de to blokkene ikke lyses ut i 22. konsesjonsrunde.

Figur 9: Havstrømmer i østlige Barentshavet, blokker og havstrømmer markert (Kilde: miljødatab.no)

Blokker sør for Bjørnøya

Blokkene 7317/4,5,6,8,9

Blokkene innebærer at petroleumsaktiviteten flyttes nærmere Bjørnøya og 65 km-sonen rundt Bjørnøya, hvor det ikke skal igangsettes petroleumsaktivitet. På sørlige del av Bjørnøya ligger sjøfuglkolonier blant de største på den nordlige halvkule, og en regner med at det hekker over en million sjøfugl på øya, deriblant alkekonge, polarmåke, lomvi (rødlistet – kritisk truet), krykkje (rødlistet – sterkt truet), polarlomvi (rødlistet – sårbar) og havhest (rødlistet – nær truet)²⁴. Bjørnøya er Norges største, og verdens nordligste større, koloni av lomvi.

Spredningsberegninger (DNV 2003) viser at et akutt oljeutslipp fra et punkt sør for Bjørnøya har stor sannsynlighet for å treffe Bjørnøya, og de viktige sjøfuglområdene rundt Bjørnøya, samt iskanten (Direktoratet for Naturforvaltning 2012). Blokkene 7317/4,5,6 ligger bare litt lengre ut fra Bjørnøya enn DNVs utslippspunkt, og det er grunn til å tro at et akutt oljeutslipp fra blokkene vil ha stor sannsynlighet for å nå Bjørnøya og områder med store sjøfuglforekomster.

Det kan forventes at blokker noe lengre ut, som 7317/8,9 vil ha store sannsynligheter for å treffe de viktige næringsområdene for sjøfugl rundt Bjørnøya.

Oljevernberedskap i området er særlig vanskelig, grunnet dårlig vær og lang responstid fra fastlandet.

Blokk 7317/9 ble i forbindelse med 21. konsesjonsrunde foreslått utlyst, men ikke lyst ut av hensyn til de store sjøfuglbestandene på Bjørnøya. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona kan ikke se at dette har endret seg siden utlysningen av 21. konsesjonsrunde (2010).

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener det er uaktuelt å igangsette petroleumsaktivitet på de foreslåtte blokkene 7327/4,5,6,8,9, av hensyn til de enorme naturverdiene ved Bjørnøya og i havområdet rundt, samt grunnet vanskelig beredskapssituasjon i området.

Blokkene 7320/7,8,9 og 7321/4

Blokkene er lokalisert i utkanten av områdene hvor det kan forventes store forekomster av sjøfugler på næringssøk ut fra Bjørnøya.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener føre-var-prinsippet bør legges til grunn for 22. konsesjonsrunde og forvaltningen av havområdene i Barentshavet. Det eksisterer ikke spredningsberegninger for de fire blokkene som foreslås utlyst, og det kan ikke utelukkes at akutt oljeutslipp i disse områdene vil kunne medføre store sannsynligheter for treff av oljesøl i områder med store sjøfuglforekomster fra Bjørnøya. Organisasjonene krever at blokkene ikke lyses ut.

²⁴ Artsdatabanken: *Norsk rødliste for arter 2010* (2010)

Blokker langs iskanten og polarfronten

Flere av de foreslåtte blokkene ligger svært langt nord i Barentshavet. Det har tidligere ikke vært tildelt blokker på den norske sokkelen så langt nord.

Natur og Ungdom, Bellona og Naturvernforbundet er bekymret over nærheten de foreslåtte blokkene i de nordligste blokkene har til iskanten og polarfronten. På grunn av årsvariasjoner vil det variere hvor langt sør isen vil gå hvert år, og enkelte år vil den variable iskanten kunne være svært nært de foreslåtte blokkene. Det finnes i dag ingen effektiv teknologi for å rydde oljesøl fra is.

Langs iskanten og polarfronten finner en selve grunnlaget for det rike livet i Barentshavet. Økosystemet er her spesielt sårbart for menneskelig påvirkning, som utslippene ved et akutt oljeutslipp.

Blokker i den nordligste delen av det åpne Barentshavet har store beredskapsmessige utfordringer, både da det ved et akutt oljeutslipp vil være lang responstid, og grunnet de klimatiske utfordringene i området.

Bokkene 7423/6, 7424/4, 7425/4,5 og 7323/3

Blokkene ligger lengre nord enn noen tidligere blokker i Barentshavet, helt opp mot grensen til området rundt Svalbard som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet. Blokkene er lokalisert på det nærmeste 35 km fra polarfronten, og 75 km fra sørligste iskant²⁵.

Lans iskanten og polarfronten finner vi selve grunnlaget for det rike livet i Barentshavet. Økosystemene her er spesielt sårbare for menneskelig påvirkning, eksempelvis fra olje i forbindelse med et akutt oljeutslipp. Også i disse områdene vil man stå overfor store beredskapsmessige utfordringer, med lang responstid og dårlige værforhold.

Det finnes lite kunnskap om påvirkningen petroleumsaktivitet så nært iskanten og polarfronten vil ha på økosystemene her. Området ble ikke utredet for miljørisiko eller spredningsmodeller i arbeidet med Forvaltningsplanen for Barentshavet – Lofoten (2006), eller i oppdateringen av kunnskapsgrunnlaget (2011).

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener det er hårreisende at det foreslås utlyst havområder hvor man har såpass utilstrekkelig kunnskap om påvirkningen eventuell petroleumsaktivitet vil ha på området.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona krever at de fem foreslåtte blokkene ikke utlyses lyses ut i 22. Konsesjonsrunde.

²⁵ Direktørret for Naturforvaltning: *Høring om forslag til utlysning av blokker i 22. konsesjonsrunde* (2012).

Øvrige blokker i Barentshavet

Blokkene 7217/9, 7218/1,4,7,12, 7317/7

Det er i Barentshavet foreslått utlyst blokker som er viktige som gyte- og/eller larvedriftsområde for våre viktigste kommersielle fiskearter, og særlig sild, torsk, lodde sei og hyse. Flere av disse er frarådet utlyst av Havforskningsinstituttet (HI).

Fiskeriene er blant Norges viktigste fornybare næringer, og konsekvensene av et akutt oljeutslipp, eller kontinuerlig utslipp til sjø, for de tidlige stadiene vil være store. Disse blokkene er viktige for de marine artenes produksjon, og frarådes utlyst av Havforskningsinstituttet²⁶.

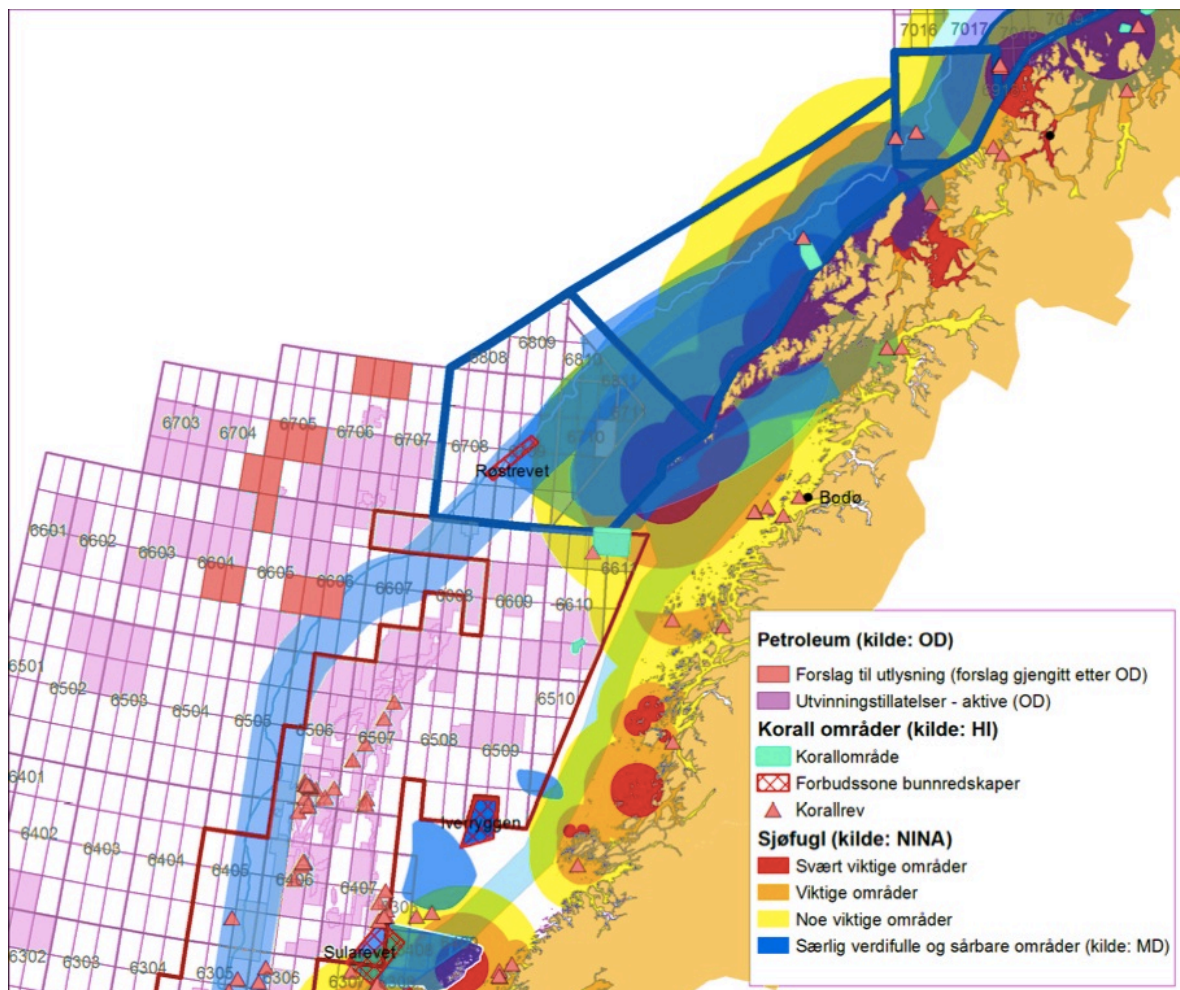
Natur og Ungdom, Naturvernforbundet krever at de seks blokkene ikke lyses ut av hensyn områdenes verdi for viktige marine arter.

NORSKEHAVET

I Norskehavet finner vi noen av våre mest verdifulle hav områder. Kysten langs Norskehavet er både gyteområde og drivbane til norsk vårgytende sild (NVG) og sildelarvene, og området i innløpet til Vestfjorden er et viktig gyteområde for nordatlantisk torsk. Registrering fra Havforskningsinstituttet (HI) viser blant annet at opp mot 40 % av biomasseveksten når silden gyter skjer på et svært begrenset areal i området fra Mørekyten og opp til Haltenbanken. Da silden er avhengig av visse bunnforhold for å gyte, vil et oljeutslipp i disse havområdene kunne få betydelige konsekvenser for arten.

Den oppdaterte Forvaltningsplanen Barentshavet – Lofoten åpnet igjen beltet på 50 km fra kysten i Barentshavet for oljeleting, og innskrenket grensen til 35 km tilsvarende resten av sokkelen. Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Bellona mener grensen igjen bør utvides til 50 km i Barentshavet, og at grensen bør utvides til 50 km også i Norskehavet sør for Lofoten.

²⁶ Havforskningsinstituttet: *Havforskningsinstituttets høringsvar til forslag for blokker for utlysning i 22. konsesjonsrunde (2012).*

Figur 10: Foreslåtte utlysninger og naturverdier i Norskehavet (Direktoratet for Naturforvaltning 2012)

Blokkene 6606/2,3 og 6707/1

Blokkene ligger helt nord i Norskehavet, inn mot Nordland VI, som er lukket for petroleumsvirksomhet gjennom den oppdaterte forvaltningsplanen for Barentshavet – Lofoten (2011).

Ifølge Direktoratet for Naturforvaltning (DN) viser spredningsmodeller for olje for punkter langt ute i Nordland VI et mønster hvor olje driver nordover med kyststrømmen og inn mot land der sokkelen smalner inn i områdene Vesterålen-Troms²⁷. Havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen er viktige hele året for lunde (rødlistet – sårbare), krykkje (rødlistet – svært truet) og havhest (rødlistet – nær truet)²⁸, og spesielt sommer og høst.

²⁷ Direktoratet for Naturforvaltning: Høring om forslag til utlysning av blokker i 22. konsesjonsrunde (2012)

²⁸ Artsdatabanken: *Norsk rødliste for arter 2010* (2010)

Faren for uhellsutslipp, og risikoen for at dette påvirker de verdifulle havområdene og kysten utenfor Lofoten og Vesterålen gjør det uaktuelt for Naturvernforbundet, Bellona og Natur og Ungdom å åpne de tre blokkene for oljevirksomhet.

Blokkene 6606/7,8

Blokkene er lokalisert på eller ved områder som er identifisert som særlig verdifulle knyttet til det biologisk verdifulle og produktive området Eggakanten. Eggakanten er et viktig gyteområde for dypvannsfisk, og et svært egnet leveområde for kaldtvannskoraller og svampsamfunn (se fotnote 1).

I Forvaltningsplanen for Norskehavet (St. Meld 37. 2009) slås det om Eggakanten fast:

"Området har stor biologisk produksjon og høyt biologisk mangfold med stor konsentrasjon av mange fiske- og sjøfuglarter, og mange korallrev. Området er derfor vurdert som særlig verdifullt."

I sine tilrådninger til 21. konsesjonsrunde fraråder miljøetatene (DN, Klif) å åpne for oljeleting i områder i tilknytning til Eggakanten. Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og Bellona mener det er uaktuelt å åpne for oljeleting i de to blokkene.